

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING O'QISH FANI SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

G'anijonova Sarvinoz

Farg'ona davlat universiteti

Boshlang'ich ta'lim uslubiyoti 1-kurs magistranti.

ganijonovasarvinoz03@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14543786>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va ularni qo'llash usullari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida mavjud ilmiy adabiyotlar va pedagogik tajribalar o'rganilgan.

Maqolada o'qish savodxonligini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari, interfaol metodlar va ularning samaradorligi muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, o'qish savodxonligi, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, innovatsion yondashuvlar.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПОВЫШЕНИИ УЧЕБНО-ПРЕДМЕТНОЙ ГРАМОТНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. В данной статье анализируется значение современных педагогических технологий и способы их применения в повышении читательской грамотности младших школьников. В ходе исследования была изучена существующая научная литература и педагогический опыт. В статье рассмотрены инновационные подходы к развитию читательской грамотности, интерактивные методы и их эффективность.

Ключевые слова: начальное образование, грамотность чтения, педагогические технологии, интерактивные методы, инновационные подходы.

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING LITERACY OF READING SCIENCE OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract. This article analyzes the importance of modern pedagogical technologies and methods of their application in increasing reading literacy of Primary School students. In the course of the study, existing scientific literature and pedagogical experiments were studied. The article discusses innovative approaches to the development of Reading Literacy, interactive methods and their effectiveness.

Keywords: elementary education, reading literacy, pedagogical technologies, interactive methods, innovative approaches.

KIRISH

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ayniqsa boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini oshirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. O'qish ko'nikmasi nafaqat ta'lim jarayonining asosiy vositasi, balki o'quvchilarning kelgusidagi muvaffaqiyatli hayot faoliyatining ham muhim sharti hisoblanadi [1].

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u zamonaviy pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanishni taqozo etadi. Pedagogik texnologiyalar o'qitish jarayonini yanada samaraliroq va qiziqarliroq tashkil etish imkonini beradi [2]. Bunda an'anaviy ta'lim metodlari bilan bir qatorda innovatsion yondashuvlardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, o'qish savodxonligini oshirish uchun o'qituvchilar turli xil pedagogik texnologiyalarni kompleks ravishda qo'llashlari zarur. Bu o'quvchilarning nafaqat o'qish ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki ularning tanqidiy fikrlash, tahlil qilish va ijodiy qobiliyatlarini ham shakllantiradi [3].

Shu bilan birga, boshlang'ich sinf o'qituvchilari oldida turgan asosiy vazifalardan biri - har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda, ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat. Bu jarayonda pedagogik texnologiyalarning to'g'ri tanlanishi va samarali qo'llanilishi hal qiluvchi ahamiyatga ega.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot metodologiyasi sifatida mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar va pedagogik tajribalarning qiyosiy-mantiqiy tahlili amalga oshirildi. O'zbek, rus va xorijiy manbalardagi ma'lumotlar o'rganildi.

Karimova ta'kidlaganidek, boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini oshirishda o'yin texnologiyalari alohida ahamiyatga ega [3]. O'yin orqali o'qitish o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiradi va o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Петрова va Иванов ning tadqiqotlarida multimedia texnologiyalarining o'qish savodxonligini oshirishdagi roli o'rganilgan [4]. Ularning xulosasiga ko'ra, audio-vizual vositalardan foydalanish o'quvchilarning matn bilan ishlash ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Brown va Wilson zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashda differensial yondashuvning muhimligini ta'kidlaydilar [5]. Har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda o'qitish strategiyalarini tanlash zarur.

NATIJAR VA MUHOKAMA

O'tkazilgan adabiyotlar tahlili boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirishda qo'llaniladigan samarali pedagogik texnologiyalarning keng qamrovli tizimini aniqlash imkonini berdi. Ushbu texnologiyalarning har biri o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularning kompleks qo'llanilishi yuqori natijalarni ta'minlaydi.

Interfaol o'qitish texnologiyalari o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash orqali o'qish savodxonligini oshirishda muhim rol o'ynaydi [6]. "Aqliy hujum", "Kichik guruhlar bilan ishlash", "Rolli o'yinlar" kabi metodlar o'quvchilarning nafaqat o'qish ko'nikmalarini, balki muloqot qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Interfaol metodlarning afzalligi shundaki, ular o'quvchilarni passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Bu esa o'quv materialini chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli zamonaviy ta'limda tobora ortib bormoqda [7]. Raqamli ta'lim resurslari, elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Multimedia texnologiyalari o'quv materialini vizual va audio shaklda taqdim etish orqali o'quvchilarning turli sezgi organlariga ta'sir ko'rsatadi, bu esa o'zlashtirishni yaxshilaydi [4].

Loyiha texnologiyalari o'quvchilarning mustaqil izlanish va tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega [8]. Kichik loyihalar ustida ishlash jarayonida o'quvchilar nafaqat o'qish ko'nikmalarini rivojlantiradilar, balki axborotni izlash, tahlil qilish va taqdim etish kabi muhim kompetensiyalarni ham egallaydilar. Loyiha ishlari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Modulli ta'lim texnologiyalari o'quv materialini mantiqiy tugallangan modullar ko'rinishida taqdim etish orqali o'quvchilarning tizimli bilim olishini ta'minlaydi. Bu texnologiya o'quvchilarga o'z bilimlarini bosqichma-bosqich shakllantirib borish imkonini beradi. Modulli ta'limning afzalligi shundaki, u har bir o'quvchining individual sur'atda o'qishiga imkon yaratadi [5].

Yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etishda o'qituvchining roli hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning innovatsion metodlarni qo'llash bo'yicha malakasini oshirish o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi [2]. Shu bois, o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash zarur.

Differensial yondashuv zamonaviy ta'limning muhim tamoyillaridan biri hisoblanadi. Har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda pedagogik texnologiyalarni tanlash va qo'llash o'qitish samaradorligini oshiradi [3]. Bu ayniqsa boshlang'ich sinflarda, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalari shakllanayotgan davrda juda muhim.

O'yin texnologiyalari boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlariga mos kelib, ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. O'yin orqali o'qitish o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiradi va o'quv jarayonini qiziqarli qiladi [1]. Biroq, o'yin elementlarini qo'llashda me'yorni saqlash va ularni o'quv maqsadlariga bo'ysundirish muhim.

Tadqiqot natijalarining ko'rsatishicha, pedagogik texnologiyalarni tanlashda kompleks yondashuv zarur. Bitta texnologiyaning o'zi kutilgan natijani bermaydi, turli texnologiyalarning optimal uyg'unligiga erishish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu o'quvchilarning turli o'qish strategiyalarini egallashlariga va mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishlariga yordam beradi.

XULOSA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan kompleks foydalanish o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsion yondashuvlarning optimal uyg'unligi o'quvchilarning nafaqat o'qish ko'nikmalarini, balki umumiy bilim olish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, pedagogik texnologiyalarni tanlashda quyidagi muhim jihatlarni hisobga olish tavsiya etiladi: o'quvchilarning yosh xususiyatlari va individual rivojlanish darajasi; sinf jamoasining umumiy tayyorgarlik darajasi; o'quv materialining murakkablik darajasi; mavjud texnik va metodik ta'minot darajasi. Bundan tashqari, tanlangan pedagogik texnologiyalar muntazam yangilab borilishi va zamonaviy ta'lim talablariga moslashtirilishi zarur.

O'qish savodxonligini oshirish - bu uzluksiz jarayon bo'lib, u muntazam monitoring va baholashni talab etadi. Pedagogik texnologiyalarning samaradorligini oshirish uchun o'qituvchilar o'z malakalarini muntazam oshirib borishlari, xalqaro tajribalarni o'rganishlari va yangi innovatsion metodlarni joriy etishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'z navbatida boshlang'ich ta'lim sifatini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirishda pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarning kelgusidagi ta'lim va hayot faoliyatida muvaffaqiyat qozonishlari uchun mustahkam poydevor yaratadi.

REFERENCES

1. Юлдашева, Н. (2022). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining savodxonligini oshirish usullari. Ta'lim va tarbiya, 12(6), 78-85.
2. Smith, J., & Johnson, M. (2023). Technology integration in primary education. Journal of Educational Innovation, 18(2), 234-248.

3. Karimova, S. (2021). O'yin texnologiyalarining boshlang'ich ta'limdagi ahamiyati. *Pedagogik mahorat*, 8(4), 112-120.
4. Петрова, А.В., & Иванов, С.М. (2023). Мультимедийные технологии в начальном образовании. *Современное образование*, 5(2), 67-75.
5. Brown, R., & Wilson, K. (2024). Modern approaches to literacy education. *Educational Technology Review*, 12(1), 78-92.
6. Alimova, M. (2023). Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlardan foydalanish. *Ta'lim va Innovatsiyalar*, 15(3), 45-52.
7. Thompson, L. (2023). Digital resources in literacy development. *Primary Education Journal*, 9(4), 156-169.
8. Расулов, Т. (2022). Boshlang'ich sinflarda loyiha texnologiyalarini qo'llash. *Uzluksiz ta'lim*, 10(5), 89-96.